

Bisschoppenconferentie van België

Conférence épiscopale de Belgique

Perstekst bij de presentatie van de brochure van de bisschoppen en de hogere oversten van België

VERBORGEN VERDRIET
NAAR EEN GLOBALE AANPAK VAN SEKSUEEL MISBRUIK IN DE KERK
12 januari 2012

De schokgolf van verhalen over seksueel misbruik in de katholieke Kerk heeft ons in de voorbije maanden diep geraakt. Als bisschoppen en religieuze oversten kozen we aanvankelijk voor de stilte. De stilte had niets te maken met onverschilligheid of met doodzwijgen. Het was verbijstering, nederig het hoofd buigen onder de schok en ons in alle ernst afvragen hoe dit allemaal is kunnen gebeuren. In het voorbije anderhalf jaar hebben wij persoonlijk naar slachtoffers kunnen luisteren, meestal voor de eerste keer, helaas. Hun verhalen kregen een naam en een gezicht, vaak na vele jaren van verborgen pijn en verdriet. Het leed dat slachtoffers werd aangedaan door het niet erkennen van feiten heeft ons, verantwoordelijken in de Kerk, zwaar in verlegenheid gebracht. Seksueel misbruik staat haaks op de ethiek en de boodschap die wij als kerkgemeenschap willen uitdragen.

We kunnen het verleden niet ongedaan maken, maar we willen een morele verantwoordelijkheid opnemen om mee te werken aan de erkenning en het herstel van het leed van de slachtoffers. We vragen op de eerste plaats vergeving voor het leed dat we niet hebben kunnen verhinderen en engageren ons om met deze problematiek anders om te gaan in de toekomst.

Na een tijd van studie en verdieping is voor ons het ogenblik aangebroken om coherent en krachtadig te handelen. Rekening houdend met wat wij hoorden van de slachtoffers van seksueel misbruik, en met de hulp van deskundigen uit diverse domeinen hebben we in het voorbije jaar gewerkt aan een globaal beleidsplan rond seksueel misbruik in de Kerk en de gevolgen ervan voor de slachtoffers. Het gaat om een gezamenlijk beleid, onderschreven door alle bisschoppen en de hogere oversten van alle religieuze congregaties en orden in België.

Vijf krachtlijnen van een nieuw beleid

1. De kant kiezen van de slachtoffers

We willen uitdrukkelijk de kant kiezen van de slachtoffers. Zij zijn immers in een kwetsbare positie en als Kerk moeten we kiezen voor de meest kwetsbare.

2. De stilte doorbreken

Het zwijgen heeft slachtoffers in de eenzaamheid geduwd. Ze waren vaak in een te kwetsbare positie om te spreken. We herhalen hier de oproep tot elkeen om grensoverschrijdend gedrag te melden. Op de hoogte zijn van seksueel misbruik en doelbewust verhinderen dat de feiten

naar buiten worden gebracht zodat het misbruik stopt, is ontoelaatbaar. Wanneer enkel spreken kan redden, wordt zwijgen onaanvaardbaar en moet dit doorbroken worden.

3. Erkenning en herstel

Wij willen meewerken aan erkenning en herstel in al zijn vormen, en menselijkheid en solidariteit aanbieden. De bisschoppen en de oversten willen voortaan aanspreekbaar zijn en ervoor zorgen dat in dialoog wordt gezocht naar die vorm van erkenning die het slachtoffer ervaart als gerechtigheid. De nadruk ligt op de vorm van erkenning die het slachtoffer kiest, want hij moet opnieuw stem en zeggenschap krijgen. Dat kan zijn onder de vorm van beluisteren en erkennen, confrontatie met bisschop, overste of dader, verontschuldiging, ontmoetingsmomenten voor slachtoffers, een symbolische gedenkdag, een schenking voor een goed doel, een financiële tegemoetkoming... Deze vormen van erkenning en herstel staan open zowel voor slachtoffers van recente als van verjaarde feiten.

4. Rechtmatige aanpak van de daders

Daders bleven veel te lang ongemoeid. Zij moeten, waar dit nog kan, worden berecht zoals alle burgers. Wij willen de daders, waar de slachtoffers dit wensen, betrekken in het herstel, confronteren met het leed dat ze hebben aangericht en sensibiliseren tot verantwoordelijkheidsgevoel voor de gevolgen van hun daden. Ze moeten als eerste bijdragen in de financiële tegemoetkoming. Grensoverschrijdend gedrag kan op geen enkele manier getolereerd worden. Daders moeten worden verwijderd uit hun gezagsfuncties, en moeten aangezet worden tot behandeling. Hoe moeilijk het ook mag overkomen, een dader heeft recht op menselijke ondersteuning en vakkundige begeleiding. Het niet in de steek laten van de dader heeft niets te maken met het tolereren van ontoelaatbaar gedrag of minder krachtdadig optreden.

5. Preventie voor de toekomst

Naar de toekomst willen wij onaantastbare posities vermijden en onheuse machtsuitoefening weren, werken aan modellen van collegiaal bestuur en gedeelde verantwoordelijkheid. Een strenge begeleiding van pastorale medewerkers en mensen die met jongeren werken, een grotere aandacht voor vorming, intervisie en voor kritische zelfreflectie moeten de aandacht voor deze problematiek levendig houden.

Wegen om dat te realiseren

1. Er zijn tien opvangpunten operationeel, een per bisdom, een voor de Franstalige en een voor de Nederlandstalige religieuze congregaties en orden. Deze opvangpunten zullen op de eerste plaats slachtoffers helpen om een klacht bij het gerecht te melden. Een multidisciplinair team staat ter beschikking voor opvang, erkenning en oriëntering van al wie met misbruik werd of wordt geconfronteerd. Men helpt bij alle vormen van herstel. Van daaruit kan een contact worden georganiseerd met oversten, daders, verwezen worden naar andere hulpverlening bij neutrale instanties. Het hulpaanbod is gratis, vertrouwelijk en laagdrempelig. Melders worden geïnformeerd over de voorgenomen maatregelen, en hoe die door de oversten werden opgevolgd.
2. Slachtoffers kunnen ook rechtstreeks een beroep doen op of via de opvangpunten worden verwezen naar herstellbemiddeling bij officiële instanties die ressorteren onder

de FOD Justitie. Hierbij bemiddelt een neutrale derde tussen het slachtoffer en de dader of tussen het slachtoffer, de dader en zijn overste.

3. Een derde vorm van herstel is de arbitrage die op vraag van de parlementaire commissie voor seksueel misbruik in gezagsrelaties, in samenwerking met de Kerk, werd uitgewerkt voor verjaarde feiten waar andere rechtsmiddelen niet meer mogelijk zijn. Via een neutrale weg buiten de structuren van de Kerk kan men verzoening, bemiddeling en een financiële compensatie bekomen voor het geleden leed.
4. Voor recente feiten worden slachtoffers vanuit het opvangpunt geholpen om melding te doen bij de gerechtelijke instanties. Als slachtoffers dit niet wensen te doen, worden de feiten gemeld door het opvangpunt zonder de vermelding van de naam van het slachtoffer.

Er wordt een interdiocesane commissie voor bescherming van kinderen en jongeren opgericht. Deze commissie, die operationeel moet zijn op 1 juli 2012, zal bestaan uit experts uit verschillende domeinen en kan rekenen op de medewerking van slachtoffers. Zij heeft tot taak het ondersteunen en coachen van de opvangpunten zodat een zelfde consequent beleid wordt gevoerd in alle bisdommen en alle religieuze congregaties. Zij zal ook, op basis van de studie van de problematiek, beleidslijnen ter preventie voor de bisschoppenconferentie uitwerken. Deze commissie zal jaarlijks een activiteitenrapport uitbrengen.

Ook al weten wij dat het leed dat is aangedaan door mensen die tot de rangen van de Kerk behoorden of nog behoren, niet ongedaan kan worden gemaakt, wij willen via een consequent en krachtadig beleid werken aan herstel en preventie voor de toekomst. Met dit beleid willen wij proberen onrecht uit het verleden om te zetten in recht voor de toekomst.